

הַפֶּתַח הַכְּבוֹד לְהַעֲלִים

סֵפֶר

זְהַר הַקְּדוֹשׁ

עִם פֶּאָר
הַפֶּתַח וְהַכְּבוֹד

עִיר וְקֶדֶשׁ מִן שְׁמַיָא נְהִירָה

בֵּי רֵאשִׁיבָא נִפְתְּחָא זִיגְרִי

מאמר לפרשת בלק

כהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם ב"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זע"א

מחזרת קרן מלילי ברכה

מעין הנובע מצד המזרח

בְּאִמְצָעוֹ דְעֵזְרָה יְקוּמוּן בְּלָחוּ יִשְׂרָאֵל, וַיִּתְחַזֵּן קָמִי מִלְפָּא קְדִישָׁא. בְּסִטְרֵי דְרוּם בְּעֵזְרָה דָּא, אֲתִילִיד חַד מַעֲיִנָא דְמִיָּא, וְאֲתִרְמִי (ס"א וְאֲתִדְמִי) (ס"א וְאֲתִרְבִּי) דְקָא יִשְׁטַפּוּן מִיָּא בְּל עֲלָמָא. מֵאן דְיֵיעוּל בְּהוּן יְהוֹן עַד בְּרַבִּים, וַיֵּעוּל בְּהוּן גִּיבְרֵי רַב, וַיֵּעוּל בְּהוּן עַד בְּרַבִּים, אִי תִינּוֹק בְּר יוֹמָא,

הקֶּתֶר וְהַכְּבוֹד

מעין הנובע מצד המזרח

במאמר שלפנינו יתבאר שמצד מזרח של העזרה נובע מעין הנמשך מהחכמה המטהר מהחיצונים. ובאותו המעין עומד ענף שהוא התפארת, ומעליו מסובב הרקיע שהוא הבינה.

ריבוי השפע נראה שישטפו מימי החסדים את כל העולם^ה.

בעזרה יוצא מעין מצד החדש אשר שורשו מהחכמה, המשפיע לעולי הרגלים.

הרי שבצד דרום שבעזרה הרומז על חסד יש מעין הנמשך מהחכמה, ועתה מבארים שכל הרוצה לינוק שפע החכמה אינו יכול לינוק אלא מהברכיים שהם נצח והוד, ועל ידי זה יחכם הרבה.

מֵאן דְיֵיעוּל בְּהוּן - מי שרוצה ליכנס בהם, כלומר שיקבל שפע מזה המעין הנשפע מהחכמה, **יְהוֹן עַד בְּרַבִּים**, יהיה עד הברכיים, היינו שהברכיים הם ספירות נצח והוד ושם מתגלים אור החכמה^ה. ומבארים, כי אם **יֵיעוּל בְּהוּן גִּיבְרֵי רַב** - יכנס בהם גיבור גדול, הרומז למידת התפארת^ה, **יֵיעוּל בְּהוּן עַד בְּרַבִּים** - יכנס בהם עד הברכיים דהיינו נצח והוד, וכן **אִי תִינּוֹק בְּר יוֹמָא** - אם יכנס ויקבל השפע

בְּאִמְצָעוֹ דְעֵזְרָה - באמצע העזרה שהוא בחינה האמצעית של המלכות, **יְקוּמוּן כְּלָהוּ יִשְׂרָאֵל** - יעמדו כל בני ישראל שהם בחינת תפארת, **וַיִּתְחַזֵּן קָמִי מִלְפָּא קְדִישָׁא** ויתראו לפני המלך הקדוש ברוך הוא בשלש רגלים^ה. ומבארים מעלת העלייה לרגל, ומקדימים לבאר, כי **בְּסִטְרֵי** - בצד **דְרוּם** הרומז על מידת חסד, **בְּעֵזְרָה דָּא** - זו, **אֲתִילִיד חַד מַעֲיִנָא דְמִיָּא** - נולד מעין אחד של מים, שהם השפעת החסדים של החכמה, שמשפיע אל החסד כי שניהם בקו ימין^ה. **וְאֲתִדְמִי דְקָא יִשְׁטַפּוּן מִיָּא כָּל עֲלָמָא** - ויהיה דומה לבני אדם^ה כי מחמת

מעין הנובע מים מצד דרום שבעזרה

מקורות וציטוטים

ג. ה"ג בדפוס זיטומיר, בנדפס במוסגר מספרים אחרים, הרמ"ק, מקדש מלך והגו"א. ובדפו"ר ובנדפס הגירסא: **וְאֲתִרְמִי**, ובדפוס קושטא ובנדפס במוסגר מספרים אחרים הגירסא: **וְאֲתִרְבִּי**. ובעטרת

צבי גרס: **וְאֲתִתְמִי**.

ד. קרני אור.

ה. רמ"ק [באור החמה ואור יקר].

ו. רמ"ק [באור החמה ואור יקר], ויהל אור.

ז. רמ"ק, וגרס: **יֵיעוּל בְּהוּן גִּבְרֵי רַב**. וה"ג באספקלריא המאירה [וביא, דהיינו התפארת הרומז על האדם.

א. הגו"א ביהל אור מפרש שכאן צריך להיות מה שכתוב לעיל במעלת הנוטר ברית, שיש לו שמירה מלפניו - מלכות, ומאחוריו - יסוד.

ב. רמ"ק, וענין החכמה שברום מובאר בגמרא (ב"ב מה): אמר רבי יצחק, הרוצה שיחכים ידרים. רמ"ק [הובא לשונו להלן].

ובהגהות מהר"ח כתב: 'בסטר דרום בעזרה דא' וכו', מי החסד מצד הארת חסד דאימא, ע"כ. וביארו במקדש מלך, זו"ל: ולפי זה 'בסטר דרום' היינו חסד דזעיר, והמעין שבו הוא מצד הארת חסד אימא, ולקמן ביאר הוזהר ששורש העיקר הוא מאבא [וכמו שביאר הרמ"ק].

עד בְּרַבִּים. מֵאֵן דְּשִׁתִּי מִנִּיּוּהוּ יִתְחַבֵּם, וְיִתְפַקַּח בְּחֻבְמָתָא. מַעֲיִנָא דָא נְפִיק מִגּוּ מְרֻגְלָא חָדָא זְעִירָא, בְּכוּתְלָא דְדָרוּם.

אֵינוֹן מִיִּין בְּלָעֵי גּוּ אַתְרָא (ס"א גו אַתְר דָּא), וּמִתְמַן יִפְקוֹן לְבַר

הַפְתָּר וְהַפְּבֹד

מרגלית אחת קטנה, שהוא אות י' שבשם הוי"ה, הרומז על השפעת החכמה, בְּכוּתְלָא דְדָרוּם - שנמצאת בכותל הדרומי שהוא החסד, כי החכמה משפיע אל החסד כדלעיל.

לאחר שנתבאר שהמעין הוא מקורו מהחכמה, מוסיפים ואומרים שאותו מעין הנמשך מהחכמה יורד אל חל שיטים מקום הקליפות ומטהרו. וכן מטהר את כל השותים ממנו בבית המקדש בעת העלייה לרגל.

אֵינוֹן מִיִּין בְּלָעֵי גּוּ אַתְרָא - אלו המים נבלעים תוך מקומם כלומר ששפע החכמה נכנס למלכות, וּמִתְמַן יִפְקוֹן לְבַר

תינוק בן יומו, הרומז למידת יסוד, גם כן יצמצמו עַד הַבְּרַבִּים - נצח הווד דספירת היסוד עצמו. ועל ידי השפעת החכמה הנמשכת במעין מֵאֵן דְּשִׁתִּי מִנִּיּוּהוּ יִתְחַבֵּם וְיִתְפַקַּח בְּחֻבְמָתָא - מי שישתה ממנו יתחכם ויתפקח בחכמה.

לאחר שביארו סוד המעין וסגולות השותה ממנו, מפרשים מהיכן נמשך מעין זה.

מַעֲיִנָא דָּא - מעין זה שבדרום העזרה, נְפִיק מִגּוּ מְרֻגְלָא חָדָא זְעִירָא - יוצא מתוך

מקור המעין החכמה

מקורות וציורים

ב. ובקרי אור ביארו על פי פשוטו, כי בדרומו של עזרה יהיה מעין אחד, ומחמת ריבוי המים יתדמה כאילו ישותף את כל העולם, והיה נס גדול כי בין לאדם גדול ובין לקטן בן יומו יגיעו המים רק עד הברכיים.

ג. ה"ג בנדפס. ובנדפס קושטא ובנדפס במוסגר מספרים אחרים: אֵינוֹן מִיִּין בְּלָעֵי גּוּ אַתְר דָּא. ועין להלן גירסת הרמ"ק, מקדש מלך ואספקלריא המאירה.

י. רמ"ק, על פי גירסתו: אֵינוֹן מִיִּין בְּלָעֵי גּוּ אַתְרָא. וה"ג במקדש מלך. וביאר: מלכות למטה, דהיינו סוד מערבית דרומית.

ובהגות מהרח"ו ביאר: מעינא דא, היינו ורידים ההולכים מרזע [-החסד] לרחם [-נוקבא], 'מגו מרגלא תדא', דא ל' - אבא - דרום. 'בלעין גו אחרא' [ע"פ גירסת המקדש מלך], הבינה, ע"כ. וביאר במקדש מלך: נמצא שמעין זה שרשו הוא מאבא שהוא יו"ד, ומשם לאימא לחסד שלה, ומשם לחסד דועיר, ומשם ליסוד דועיר, ע"כ. [ובנור ישראל כתב לפי דברי הגהות מהרח"ו, שרמוזו כאן יחוד שד"י (שהו רחוק הקודש יחוד ח"י), שנמשך אור החסד דאבא דרך הבינה עד נו"ה דו"א, עיי"ש].

ובאספקלריא המאירה ביאר: אֵינוֹן מִיִּין בְּלָעֵין גּוּ אַחְרָא וכו', נראה לי דרצה לומר, שהם מים הבלעים מים אחרים, כהוא מעשה דרבי יהושע בגמרא [אפשר שהכוונה לגמרא (ב"ב ע"ד): תנו רבנן, מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע שהיו באין בספינה, והיה רבי אליעזר ישן ורבי יהושע נעור, נזדעזע רבי יהושע ונענר רבי אליעזר, אמר לו, מה זה יהושע, מפני מה נזדעזעת, אמר לו, מאור גדול ראיתי בים, אמר לו, שמה ענינו של לותין ראית וכו', ואמר רב יהודה אמר רב, בשעה שביקש הקדוש ברוך הוא לבראות את העולם, אמר לו לשר של ים, פתח פיהו ובלע כל ממותו שבעולם], או צריך לומר 'בלעין גו אתרא', רצה לומר נבלעים במקומם, ואחר כך חוזר ויוצאים מחוץ למקדש, ע"כ. [ואפשר כי לפי גירסת

ח. רמ"ק, וביאר: 'עד ברכיים', דהיינו נצח הווד, שהם טוחנים מן לצדיקים, והם מבשלים הורע מהזכר לנקבה, ואי תנוק בן יומו', דהיינו סוד תנוק בן 'יום ו', דהיינו תולדות יעקב [-תפארת] יוסף [-יסוד], השפע מתצמצם ב'עד ברכיים', דהיינו נצח הווד - תרין בעיני דדכורא. 'אתחכס', שכן הם מחכמה, ע"כ. וכן משמע בדמשק אליעזר.

וכעין זה ביאר הגרי"א, וכתב כי מה שהוצרך החכמה להתפשט עד נצח הווד דוקא, משום כי רק על ידיהם נמשכים השפעת החסד, וכמו שאמרו בוהר (ח"ב פקודי רמז) מְאָתְרָא דָּא יִגְן כָּל אֵינוֹן פְּאִרְיָהוֹן דְּתַקְמָתָא וכו', וְכַד מִתְפַּקְדָּא אַתְרָא דָּא פְּאִתְרָא דְלָעֵילָא פְּקֻשְׁרָא תְּדָא, פְּדוֹן נְבִיאִים יִגְנִי מְעִילָא וּמִתְמָא, פְּקֻשְׁרָא תְּדָא. [-ממקום הזה שהוא נצח הווד יונקים כל אלו בעלי החכמה וכו', וכאשר מתחברים מקום זה - נצח הווד עם המקום העליון - חכמה, אזי הנביאים יונקים מלמעלה ומלמטה בקשר אחד, כלומר, שמתגלה השפעת החכמה בנצח הווד].

וביאר עוד, כי ממשין כאן מה שכתב לעיל כי יחזקאל הנביא ראה את המעין הנובע מצד מזרחו של העזרה, ועתה מובאר את המעין שמוצד הדרומי, כמו שנאמר (יחזקאל מז ב ד) 'וַיִּזְעַגְנִי מִן הַחֲצַר הַפְּנִימִית שְׁבַעוֹרַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁשֶׁם רָאָה אֶת הַמַּעֲיִין הַמְזֻרָח, וְרָגַל שְׁעַר צְפֹנָתָא, וַיִּצְבְּגֵי דְרָגָה חֻזַּן' והקיפו מבוהין, בהר הבינה, 'אַל שְׁעַר הַחֻזַּן דְּרָגָה הַפְּנִימִית דְּרָגָה' - אל שער המזרחי, וראה 'וְהָיָה קִיָּם מִפְּסִימֵי' - נמשכים 'מִן הַפְּתַח הַקְּיָנִית' - דרום, כי עמד בשער המזרח וצד ימינו הוא דרום, 'וַיִּקְדֵּי' - ומדד עם קנה מדהו, והמים היה כשיעור 'אַלְף' אמה, 'וַיִּצְבְּרֵנִי בְּפִימֵי' והגיע הפימ' עד הַבְּרַבִּים, 'וַיִּקְדֵּי' עוד 'אַלְף' אמה, 'וַיִּצְבְּרֵנִי בְּמֵי, מֵי' - והגיעו המים עד הַקְּיָנִית, וכתב, שאנפי" דלא הוי ברק שהגיעו המים עד הברכיים, גם מה שהגיעו עד המתנים בכלל.

ממקדשא, עד דיעלו לנחל שטים, ישטפון ההוא זמה, דאולדין מיא דשטים. ועל דא מיון אלין בעזרה, בגין אינון דאתחזון תמן דכורין הוו שתאן מן מיא, לא חיישי בנגקבי במיתיהון לאתחזאה קמי מלכא קדישא. הו, דהא יתפקחון למנדע מלין סתימין דמלכא עלאה גו ממקדשא דא, כל הרהורין ישתפחון, בר הרהורא דחרנה דמלכא קדישא.

הקתר והכבוד

הזכרים שהיו מתראים שם בעלותם לרגל, לא חיישי בנגקבי במיתיהון לאתחזאה קמי מלכא קדישא - לא היו חוששים להרהור בנקבות כאשר באו להתראות לפני המלך הקדוש ברוך הוא. תו - עוד טעם שלא היו חוששים להרהור בנקבות, דהא יתפקחון למנדע מלין סתימין דמלכא עלאה גו ממקדשא דא - שהרי כאשר באו לבית המקדש יתפקחו לדעת את דברים הסתומים של המלך העליון, ולכן כל הרהורין ישתפחון - ישתכחו כל הרהורים אסורים, בר הרהורא דחדוה דמלכא קדישא - חוץ מהרהור בשמחת המלך הקדוש ברוך הוא.²

ממקדשא - ומשם יצאו מחוץ לבית המקדש שהוא המלכות³, כיון שמתפשט השפע אל מחוץ למלכות עד דיעלו - עד שיעלה ויתפשט השפע לנחל שטים, שהוא מקום נתינת השפע לחיצונים, ומי שדבוק בנחל זה שטוף בזימה, ועל ידי שמתפשט שפע החכמה עד נחל שטים, ישטפון ההוא זמה דאולדין מיא דשטים - ישטפו ויכבו אותו הזימה שהולידו המים שבנחל שטים³. ועל דא - והואיל שהמעין שמצד החכמה מטהר מן החיצונים, לכן מיון אלין בעזרה - המים הללו שהיו בעזרה, בגין אינון דאתחזון תמן דכורין הוו שתאן מן מיא - כיון שהיו שותים מן המים אלו

מקורות וצינים

ג. גר"א, קרני אור, אספקלריא המאירה וחי רחמים. וע"פ הרמ"ק, וביאר בקרני אור: 'ועל דא מיון אלין בעזרה', רצה לומר, בשביל מה היה מים בעזרה, ואמר 'בגין' וכו', 'דכורין', רצה לומר, הזכרים שהיו עולין לרגל, 'לא חיישי בנגקבי', רצה לומר, כששתו אותן מים, היו מנסלים אותם מהרהורי אשה, אבל אינו מוכן אם קאי על לעתיד [כנבואת יחזקאל], או על העבר. 'במיתיהון', רצה לומר, כשבאו. 'תו', רצה לומר, עוד תרופה על ידי מים אלו, 'דהא' וכו'. אולם בדמשק אליעזר ביאר, כי התורה 'לא חיישי בנגוקבי' - לא ציוותה אצל הנשים, שיכואו 'במיתיהון' - כשביאים בעליהם 'לאתחזאה קמי מלכא קדישא' - להיראות לפני המלך הקב"ה, וכמו שאמרו בגמרא (חגיגה דף ד:). תנו רבנן, 'זכור', להוציא את הנשים, 'זכור', להוציא טומטום ואנדרוגנוס, ע"כ.

וכתב בדמשק אליעזר, כי 'חדוה' - יסוד [ראה לעיל (קסה)]. הרומז ליחוד העליון, ואסור להרהר באיזה אופן הוא הייחוד העליון והוא.

'אתרא' - מקום, הכוונה הוא לתפארת שנקרא מקום (ראה פרס רמונים שע"ג פ"ט), וכמו שביאר במקדש מלך שמתפשט המעין עד יסוד דז"א].

יא. כתב במקדש מלך: 'ומתמן יפקון לבר ממקדשא, פירוש, אחר הגיעם עד המלכות הנקרא מקדשא, יוצאים לבר הנחל השיטים.

יב. כתב הרמ"ק: נחל השיטין הוא סוד משעול הכרמים הנעשה לחוץ מן המקדש, והוא סוד תמצית הניתן לקליפות, ואותם המים מפני עכירותם מגדילים זמה שהם כח לחצונים, והיונק מושם נדבק בהם, ובהיות מים אלו שמצד ימין [-של המעין] באות לאותו מקום [-נחל שיטין] מכבות דין החיצונים ומטהרות אותם המים, והקליפות נטהרות בסוד (ישעיה כה ח) 'בלע המות לנצח'. והאה בוהר חדש (רות לא) וְאָמַר רַבִּי אוֹשֶׁעֲיָא, מֵאֵי דְקֵיבִי וְיֹאֵל דִּי יח' וְיִמְעֵן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל הַשִּׁטִּים, שְׂבָאוֹתוֹ זָפוֹן עֲתִיד הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרַפְאוֹת אֶת כָּל הַעוֹלָם, וְיִקְבְּנֵי שְׂעָנֵל שִׁטִּים מִרְפָּה יֵאֵינָה, יֵצֵא מִיָּעֵן מִבֵּית ה' לְרַפְאוֹת אוֹתוֹ הַנַּחַל.

עֲנָפָא חַד נָפִיק גּוֹ אֲמָצְעוּ דְהַהוּא מְעִינָא. אָמַר רַב מְתִיבְתָא,
כִּד קְרִיבְנָא לְהַהוּא עֲנָפָא גּוֹ מְעִינָא, אֲסַתְלַק עֲנָפָא
לְעִילָא לְעִילָא, כִּל מָה דְקְרִיבְנָא, חָבִי אֲסַתְלַק, יְסוּדָא וְיִשְׁרָא
דְהַהוּא עֲנָפָא לָאו אִיהוּ אֱלָא בְמִיָּא. תְּהוּא עֲנָפָא חָפִי עֲלָמִין. כִּל
גּוֹנִין דְעֲלָמָא בְּאִינוּן טְרַפִּין דִּילֵיהּ.

אִיבָא דִּילֵיהּ, לָא יָדִיעַ מָהוּ. וְלָא יְכַלִּין לְמַנְדַּע. וְאָמַר, דְקָא
שְׂאִיל לְמַשִּׁיחַ עַל תְּהוּא אִיבָא, וְאָמַר, אִיבָא דָּא גְנִיזוּ,

הַפְתָּר וְהַכְּבֹד

- אינו אלא רומז לבחינת מים שהם רחמים.
ההוא עֲנָפָא חָפִי עֲלָמִין - ואותו הענף
שהוא תפארת מכסה ומשפיע על כל העולמות,
דהיינו למלכות שתחת התפארת, ולעולמות
בריאה יצירה ועשיה.

עתה מבארים את עלי האילן שהם הבינה.

כִּל גּוֹנִין דְעֲלָמָא בְּאִינוּן טְרַפִּין דִּילֵיהּ
עלי האילן
בינה
- כל הגוונים של העולם, שהם הספירות
שבבינה, מושפעים באלו העלים של האילן, כי
הבינה משפיעה השפעותיה אל תפארת².

עתה מבארים את פירות האילן שהם החכמה.

אִיבָא דִּילֵיהּ - הפרי שלו, שהוא בחינת
האילן
החכמה
חכמה, **לָא יָדִיעַ מָהוּ וְלָא יְכַלִּין**
לְמַנְדַּע - אינו ידוע מהו ולא יכולים לדעת,
כי אי אפשר להשיגו מחמת העלמתו. ואומרים
הנשמות לרשב"י, **וְאָמַר** ראש הישיבה³, **דְקָא**
שְׂאִיל לְמַשִּׁיחַ עַל הַהוּא אִיבָא - ששאל
את משיח להבין ענין אותו הפרי, **וְאָמַר**
לו המשיח, **אִיבָא דָּא גְנִיזוּ** - פרי זה
גנוז מאז שחטא אדם הראשון בחטא עץ
הדעת, ויתגלה רק לעתיד לבוא כשיתוקן
חטא זה. שעל זמן ההוא כתוב (זכריה

עד עתה סימיו לבאר את סוד המעיין הנמצא בצד הדרום
שבעורה. וממשיכים לבאר כי בתוך המעיין ישנו אילן
ושרש האילן הוא בסוד המלכות. גוף האילן שהוא הענף,
בסוד התפארת. עלי האילן בסוד הבינה ופירות האילן
בסוד החכמה.

עֲנָפָא חַד נָפִיק גּוֹ אֲמָצְעוּ דְהַהוּא מְעִינָא
ענף האילן
תפארת

- ענף שהוא גוף אילן אחד יוצא מתוך
אמצע של אותו המעיין, דהיינו תפארת קו
אמצעי שמקבל השפעת מימי החכמה. ואומרים
הרוחות לרבי שמעון, **כִּי אָמַר רַב מְתִיבְתָא**
- ראש הישיבה, **כִּד קְרִיבְנָא לְהַהוּא עֲנָפָא**
גּוֹ מְעִינָא - כאשר התקרבותי להבין מהו
אותו הענף שבתוך המעיין, **אֲסַתְלַק עֲנָפָא**
לְעִילָא לְעִילָא - הסתלק הענף למעלה
למעלה, כלומר, שלא יכולתי להשיגו, **כִּל**
מָה דְקְרִיבְנָא חָבִי אֲסַתְלַק - וכל מה
שהתקרבותי יותר להבינו, כך הסתלק יותר
למעלה ונעשה בלתי מושג.

לאחר שביארו את ענף האילן. מבארים את שורש האילן
שהוא יסוד והמלכות שבו.

יְסוּדָא וְיִשְׁרָא דְהַהוּא עֲנָפָא - היסוד
והשורש של אותו הענף שהוא בחינת
יסוד ומלכות, ואף על פי שספירות אלו הם
בסוד הדין, אצל האילן **לָאו אִיהוּ אֱלָא בְמִיָּא**

שורש
האילן
יסוד
ומלכות

מְקוֹרוֹת וְצִיּוּנִים

טו. כתב בקרני אור: 'אומר', רצה לומר, הני נשמות אומרים כל
זה לרשב"י הני סודות דחמין ביהווא עולם, והשתא אמרו לרשב"י
דרב מתיבתא עצמו אמר, יהוא שאל למשיח וכו', ע"כ. (והוא
מלאך מטטרו"ן. אספקלריא המאירח).

יד. כתב בתפארת התנוכי: כי זעיר מתלבש בתפארת, ותפארת
נקרא גונון, שכל התלבשות והתפשטות והסתעפות [הוא] מצד
התפארת, כדאיאת בהקדמת תיקוני זוהר (א): זהר דכליל
כל גונון.

'רַאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מְרוֹב יָמִים' (וכרת ח ד), **מֵאֵן דְּזָכִי לְמַנְדַּע**
רָא, לְיַנְדַּע.

רְקִיעַ חַד אֵית עַל תְּהוּא עֲנַפָּא, פְּרִישׁ לְעֵילָא, מְהַהוּא רְקִיעַ, אֲזִיל טַלָּא

הַפְּתָר וְהַפְּבֹר

ח ד) 'כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַד יִשְׁבֹּן
זְקֵנִים וְזִקְנוֹת בְּרַחְבוֹת יְרוּשָׁלַם לְאִישׁ
מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מְרוֹב יָמִים', שפירושו, כי
על ידי חטא עץ הדעת נגרמה מיתה בעולם,
ולאחר שיתוקן החטא ילך האיש על משענתו
בִּידוֹ באריכות ימים, ולכן, **מֵאֵן דְּזָכִי לְמַנְדַּע**
רָא לְיַנְדַּע - מי שיזכה לדעת כשיתוקן
החטא לעתיד לבוא, יזכה גם כן שידע אז
סוד הפריי".

לאחר שסיימו לבאר את סדר הענף והמסתעף
ממנו, המשיכו ואמרו שמעל לענף יש בחינת רקיע
הרומז לבינה ומהרקייע נמשך שפע לענף הנמצא
במעייין.

רְקִיעַ חַד אֵית עַל תְּהוּא עֲנַפָּא פְּרִישׁ
לְעֵילָא - יש רקיע אחד על אותו
הענף והוא פרוש עליו למעלה, והוא בחינת
בינה שמעל התפארת. **מְהַהוּא רְקִיעַ אֲזִיל**
טַלָּא - מאותו הרקיע הולך ונמשך טל העליון,
שהוא המשכת שפע מהחכמה על ידי הבינה",

רקיע
הפרוש
מעל לענף

מקורות וציטוטים

ובהנהגות מהרח"ו כתב שהאילן הוא יסוד דז"א, ולא ביאר סדר
הדברים.

ובדמשק אליעזר ביאר באופן אחר, כי האילן הוא יסוד דאבא,
והענפים הם חג"ת נה"י דז"א, והעלים הם החסדים וגבורות,
ופירות הם הנשמות הקדושות, וביאורו, כי המעיין היינו בינה
[עיין לעיל במעיין המזרחי] שכאשר מתייחדת עם אבא נמצא
בתוכו יסוד דאבא, וטיפת החסדים של יחוד זה נמשך מחכמה
סתימאה דז"א, ולכן לא היה יכול רב מתיבתא להשיגו, ומה
שאמר שהיסוד והשורש הוא בבחינת מים, היינו, כי או"א הם
תרי ריעין דלא מתפרשין, ובעיקר ניכר יסוד דאבא שהוא
בבחינת מים, ויסוד דאבא נמשך עד יסוד דז"א ונמצא שמכסה
את כל הרצופים שמבאבא עד ז"א, והעלים שהם החסדים
וגבורות שבז"א נמשכים ליסוד דז"א, ולכן יש בהם שלשה גוונים
הקשת שיש ביסוד דז"א, והפירות שהם הנשמות היוצאות מיחוד
או"א אי אפשר להשיגם, וז"ל: והטעם, כי נשמות אלו לא נאצלו
כדרך היחוד של יסודות אלא בבחינת נשיקין לבד, אם כן לפי
זה האין יכולין לידע מנשמות אלו האין נאצלו, ועוד לא יכלין
למינדע כלל, כי לא ניכר ביחוד שלהם אם באבא לעילא או
לתתא, או באבא לעילא או לתתא, מרוב חיבורן. 'לאיש
משענתו בידו', זה משה שהוא יסוד אבא הנקרא מטה משה,
'מרוב ימים', כשהיה הגאולה שלימה מכל אריכות הגלות.

והנה מהמפרשים לעיל משמע, כי ענין הפירות לא יתגלו עד
לעתיד לבוא, אולם בקרני אור פירש, כי מי שזוכה להבין סוד
הפסוק 'ואיש על משענתו בידו מרוב ימים', יזכה להבין גם כן
סוד הפירות, ומשמע שאפילו בזמן הגלות.

ית. רמ"ק, וביאר: 'רקיע חד', בינה שהיא על התפארת, 'אזיל טל',
טל אורות דנחית מירישא דמלכא שהוא סוד בינה והכמה ודעת,
אותיות יה"ו דסלקין ט"ל - יו"ד ה"א ו"א', ונחית ההוא טלא על
החסד שהיא ראשונה לקבל מהבינה, וזהו שאמר 'על ההוא מעיניה'.
ובהנהגות מהרח"ו, גר"א, נזר ישראל, קהלת יעקב ובדמשק אליעזר

פו. כך הגירסא בספרים. ולשון הפסוק: **פֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַד**
יִשְׁבֹּן זְקֵנִים וְזִקְנוֹת בְּרַחְבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מְרוֹב יָמִים.
יז. רמ"ק, וביאר: 'ענפא', היינו התפארת שהוא עץ החיים, והוא
גדל במימי החסד והחכמה, והיותו באמצעות המים להיותו קו
האמצעי כנודע, 'אסתלק ענפא' להתעלם, להיותו בלתי מושג.
'יסודא ושרשא' הוא סוד היסוד והמלכות, 'במ"א' - חסד, עם היות
מדות אלו [יסוד ומלכות] של דין, כאן הן של רחמים שרשיו של
מים, 'הפי' לעמין', שבע ספירות, שבע עולמות, כולם תחת
התפארת, ומכל שכן הנבראים [בבריאח] ונוצרים [ביצרת] ונעשים
[עשיה], 'כל גוונין דעלמא', שכל בחינות הבינה הם מצטיירים
במציאות התפארת, 'איבא דליה' שהוא בחכמה, 'לא ידיע מהו'
לרוב העלמה כנודע. וסוד אילן זה הוא מוסמא למעלה, ה'
[מלכות] שרשא, ו' [תפארת] ענפא גוף האילן, ה' [בינה] ענפיו,
י' [הכמה] איבא דליה. 'לאיש משענתו בידו מרוב ימים', הענין,
כי אדם הראשון אכל פרי עץ הדעת טוב ורע שהוא המות, כי
העץ [של עצה"ד טו"ח] הוא המלכות ופריו מות, וגרם קיצור
שנים ומיתה לו ולכל הבאים, ועתה שיתגלה המקדש יתוקן הכל,
וכדי לתקן המיתה צריך שיאכלו מעץ החיים, כי עליו כתיב
(בראשית ג כג) 'ונתתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל והי'
לעולם', והנה ענף זה הוא סוד עץ החיים דהיינו תפארת, ופריו
מחכמה דכתיב (תהלים יז) 'והחכמה תחיה בעליה', ופריו מתקן
קלקול אכילת עץ הדעת טוב ורע. הא כיצד, 'כשאיש' שהוא
תפארת, יניס 'משענתו' שהוא יסוד, 'בידו' שהוא מלכות, 'מרוב
ימים', דהיינו מצד אריך אפיקו, דמתקן אריכות ימים ושנים,
וישפיע שם פרי צדיק עץ חיים דהיינו פרי זה, הנה בזה בלי ספק
יתוקן מיתה אשר בה, ויתבערו הקליפות ויאירו חשכה, ואז יאכלו
כל אותם שחיו שנים קצרים ועטמו טעם מיתה, מפרי ענף זה
שהוא עץ החיים 'ואכל והי' לעולם', ויהיה 'איש משענתו בידו
מרוב ימים', כאשר תאיר נשמתם מבחינת היחוד הזה יתקיימו
בגופים לעולם.

על גבי מעיינא דא, וְלֹא יתיר. בר אסתכל בר נש לְההוא רקיע, מרחיק דמי תכלא, קריב יתיר דמי סומקא, קריב יתיר דמי ירוק, קרוב יתיר דמי תוור, דלית תוור בעלמא פגנינה.

הקתר והפבוד

דומה לתכלת שהיא המלכות, שמשיג את הבחינה התחתונה של הרקיע, קריב יתיר דמי סומקא - אם מתקרב יותר דומה לאדום שהוא גבורה, ומשיג בחינה יותר עליונה, קריב יתיר דמי ירוק - ואם מתקרב יותר דומה לירוק שהוא תפארת, ומשיג בחינה יותר עליונה, כי התפארת יותר רחמים מן הגבורה, קרוב יתיר דמי תוור - ואם מתקרב יותר דומה ללבן - חסד^כ, שהוא המעלה העליונה כיון דלית תוור בעלמא פגנינה - שאין לבן בעולם כמותו, היינו שאין רחמים יותר גדולים בעולם כמותו, והוא מקבל הטל העליון של בינה.

על גבי מעיינא דא - על גבי מעיין זה שבדרום שהוא ספירת החסד^כ, והוא הספירה הראשונה כדי לקבל טל זה. וְלֹא יתיר - והבינה אינה משפיעה יותר את הטל למקום אחר^כ.

עד עתה נתבאר שהרקיע הרומו לבינה, משפיע ענף העומד בתוך המעיין. ועתה ממשיכים לבאר את סדר ההתבוננות בזה הרקיע.

בר אסתכל בר נש לְההוא רקיע מרחיק - כאשר מסתכל ומתבונן האדם באותו הרקיע מרחוק, כלומר שאינו יכול להתבונן ברקיע שהיא הבינה עצמה, אלא מתבונן בספירות שמקבלים השפעות ממנה, אזי מתחילה דמי תכלא -

ראיית
הרקיע
בגווניו

מקורות וציטוטים

לנה" דבינה, ואך נר בעת שרצון [הוא] לזו"ן להיות בהם יתוד הקדוש, אז המשיכה נה"י דבינה שהם זה [ו-י"ד ה"א וא"ו], שהוא המוחין שלהם. כא. ע"פ רמ"ק, וביאר: 'כד אסתכל בר נש ללהוא רקיע מרחיק, שההשכלה בבניה מרחוק היא ודאי, ולא בה בעצמה [ב-בינה] אלא בספירות [ז-א] שבה מושרשות, והיינו דמי תכלתא' דהיינו מלכות, 'קריב יתיר דמי סומק' דהיינו גבורה, 'קריב יתיר דמי ירוק' דהיינו תפארת, 'קריב יתיר דמי תוור' דהיינו חסד.

וכתב בתגרות מהר"ח, שהם רמוזים כנגד ארבע אותיות הו"ה. וביאר במקדש מלך: ולפי זה, תכלא היא ה' אחרונה, סומקא ה' ראשונה, ירוק ו', חויר י' דהו"ה, ע"כ. ולפי זה סדר הגוונים הם באופן זה: תכלת - מלכות, אדום - בינה, ירוק - תפארת, לבן - חכמה, ע"כ. והגר"א ביאר שהגוונים הם אלו שהיו ביריעות המשכן, תכלת ארגמן תולעת שני ושש, והם רמוזים כנגד ארבע אותיות הו"ה, ע"כ. וכתב עליהם בדמשק אליעזר: הרב מקדש מלך ז"ל וכו' והרב הגאון מוילנא זלה"ה וכו' שניהם לדבר אחד מתכונים, [כ] 'דמי תכלא' היא תכלת ה' אחרונה - מלכות, שהיא רחוקה מכולם, בסוד (שמות ב ד) 'ותצב אחותו מרחוק', 'קריב יתיר דמי סומק', שהיא ה' ראשונה [ב-בינה]. הנקראת 'ארץ אדום' לשון אדום, וכן שדינן מתערין מינה, 'קריב יתיר דמי ירוק', שהוא ו' - ז"א קדישין, שבו מראה ירוק שהוא תפארת קו אמצעי, הכולל מב' גוונים [תכלת ואדום] נעשה ירוק, 'קריב יתיר דמי תוור', שהוא י' - חכמה, לובן העליון, ע"כ. ולפי דבריו יהיו סדר הגוונים ביריעות המשכן: תכלת - מלכות, תולעת שני - בינה, ארגמן, שהוא גוון המורכב הרומו על ירוק - תפארת, ושש - חכמה. ובקהלות יעקב ביאר, תכלת - מלכות, אדום - תפארת, ירוק - בינה [בסוד קו ירוק המקיף את העולם] ולבן - חכמה.

ביארן, כי הרקיע הוא דעת דז"א שמלושב בו יסוד דאימא, ע"כ. וראה בענף חיים (שע"ח פ"ג): הרקיע, הוא אשר נקרא דרך סתם רקיע אשר בו קבועים חמה ולבנה כוכבים ומזלות, והוא בחינת היסוד דתבונה שהוא הנקרא רקיע בכל מקום, והוא ו' זעירא בסוד (ההלים ד ב) 'נוטה שמים כיריעה', ובו קבועים חמה ולבנה וכו', לפי שכל האורות כולם יצאו משם כנודע, כי חמה ולבנה שהם זו"ן הם קבועים בו, ומשם הם יונקים זה מן החסדים וזה מן הגבורות העמידין בדעת המלושב ביסוד דתבונה הזה. ובדמשק אליעזר ביאר לשיטתו לעיל כי האילן הוא יסוד דאבא, וז"ל: 'פריש לעילא מההוא רקיע, יסוד אבא [ה-אילן] עולה למעלה עד וא"ו של שם ס"ג דבינה, וכמו שמוא"ו זו נתמלא שם מ"ה בז"א (ראה שער המונט עט ע"ד), הוא הדין יסוד אבא המשיך מוא"ו זו, 'איל טלא', שיוור הטל יו"ד ה"א וא"ו מספר טל', והוא יורד 'על גבי מעיינא דא', על גבי יסודה דבינה [המתלבט בדעת דז"א, כדלהלן]. ששם עיקר המעיין.

יג. ואף שכתוב לעיל שהוא מן החכמה, הכוונה שמקורו מן החכמה, אבל המעיין עצמו הוא בסוד החסד - דרום, כמבואר לעיל. כ. ע"פ הרמ"ק [באור החמה ואור יקר]. והמקדש מלך, ביאר לשיטתו לעיל שהענף הוא יסוד זעיר דבינה, והשפע נמשך תחילה מאבא לחסד של אימא, ומשם למעיין שהוא חסד של ז"א, ומשם לענף שהוא יסוד של ז"א, וז"ל: 'ולא יתיר', פירוש, שהטל אינו יורד אלא על גבי המעיין דווקא ולא במקום אחר, והיינו אחר ירידת המעיין עד יסוד זעיר משפיע לו יסוד דאימא הנקרא רקיע, ע"כ. וביארנו בפנים כהמשך הסוגיא לפירוש הרמ"ק. ועיין עוד להלן בהצטרף. ובדמשק אליעזר ביאר על פי דרכו שהטל נמשך מיסוד דאבא ליסוד דאימא ומשם לז"א, וז"ל: 'ולא יתיר', שאינו יורד תיכף לז"א אלא

ספר פרשת בלק דף קסה ע"ב תזתר

טָלָא דְקָא אָזיל מְנִיָּה, אֲשֶׁתְּאִיב בְּהֵוָּא עֲנָפֵא, וְעֵבִיד אִיבָא דָּא, וְאַתְרַבִּי. תְּהוּא רְקִיעָא, אִיהוּ אָזיל בְּגִלְגוּלָא, יְתִיר מְמָה דְעֵינִין יְכַלִּין לְאַסְתַּבְּלָא.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

ומתרבה. ומוסיפים הרוחות, **ההוא רקיעא איהו אָזיל בְּגִלְגוּלָא יְתִיר מְמָה דְעֵינִין יְכַלִּין לְאַסְתַּבְּלָא** - אותו הרקיע הוא הולך ומתגלגל בגלגולים יותר ממה שהעיניים יכולים להסתכל, כלומר כי הבינה משפיע לחסד, ומשם נמשך ההשפעה מספירה אחת לספירה השנית, עד שכל השש קצוות מקבלים את השפעותיה.

לאחר שביארו שכל שמתקרבים יותר לרקיע נגלית בחינה עליונה יותר, מסיימים הרוחות ואומרים שהטל הנמשך בענף נשאר במקומו, ומכוחו מוציא הענף פירות. ואותו הטל נמשך על ידי גלגול הרקיע.

טָלָא דְקָא אָזיל מְנִיָּה - וכאשר הולך ונמשך הטל מן החסד, **אֲשֶׁתְּאִיב בְּהֵוָּא עֲנָפֵא** - נשאב באותו ענף שהוא התפארת, **וְעֵבִיד אִיבָא דָּא, וְאַתְרַבִּי** - ועושה פרי זה

השפעת הטל הנגול הרקיע

מקורות וציטוטים

והנה משמע מדבריו, שהטל נמשך גם לשאר ספירות ולא רק להמעין - חסד, ואף שהבאנו לעיל מהמקדש מלך כי הבינה משפיע רק להמעין ולא יותר, היינו שכתב כן לשיטתו שהמעין עצמו נמשך עד יסוד דז"א, אבל להרמ"ק שהמעין הוא החסד לבדו, צריך לומר שהבינה היא שמשפעת רק למעין - חסד, והחסד תשפיע לשאר הספירות, וכמו שמבואר בפנים.

כב. רמ"ק, וביאר: 'אשתאיב הוא ענפא', שהתפארת יונק הטל מלמעלה מהבינה הנשפע דרך החסד, לעשות פרי זה שהוא סוד הזרע מהמות, והיינו דקאמור (שה"ש ה ב) 'פתחי לי אחותי רעיתי' בעת הזווג, 'שראשי נמלא טל', והיינו זרעא קדישא פרי עין החיים. 'אזיל בגלגולא', מגלגל בחינותיו, מחסד לגבורה, מגבורה לתפארת, מתפארת לנצח, וכן לכל ששה קצוות, ע"כ.

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

גדולי הצדיקים שליט"א מעידים: ביאור נפלא כזה טרם בא לעולם

